

OGLASAJTE V
NAJBOLJŠEM
SLOVENSKEM
CASOPISU V OHIJU

★
Izvršujemo vsakovrstne
tiskovine

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVISEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN
THE BEST
SLOVENE NEWSPAPER
OF OHIO

★
Commercial Printing of
All Kinds

VOL. XXXIII.—LETO XXXIII.

CLEVELAND, OHIO, WEDNESDAY (SREDA), APRIL 26, 1950

STEVILKA (NUMBER) 82

Ameriška Slovenija še vedno živi

Preteklo nedeljo so clevelandski Slovenci imeli svoj velik dan. Vrhile so se kar tri kulturne prireditve, vse tri zelo uspešno. Z uspešnim koncertom, ki ga je predzadnji nedeljo imel pevski zbor Zarja in koncerti, ki jih bo sta imela še zbor Sloven in Triglav, se bo letošnja sezona končala. Bila je nadvse plodna. Vredno je, da ob tej priliki objavimo poročila o treh zadnjih prireditvah.

**Slavna otvoritev nove
dvorane na Recher Ave.**

Večletne nade in želje naših starih naseljencev v lepi euclidski naselbini, kamor se zadnja leta več in več naših ljudi izseljuje, so se končno izpolnile, ko je bila zadnja nedeljo otvorjena nova, moderna stavba, ki bo služila ondodnim rojakom za narodni hram.

Tekom leta se je veliko pisalo o načrtih za novi dom v središču bele Ljubljane, kjer se je sicer nahajalo majhno poslopje, katerega se je od časa do časa prenovilo, povečalo in dozdalo, a vzlic temu je z vsakim letom postajalo bolj jasno, da dom ne odgovarja potrebam razvijajoče se naselbine. Vzelo je precej poguma, dela, požrtvalnosti in skrbi od strani direktorija Slovenskega društvenega doma, Kluba družtev, Gospodinjkega odseka, pevškega zbora Sloven, dramskega zbora Naša zvezda, posameznih društev, ki zbirajo tam in drugih posameznikov, ki so aktivni na društvenem polju, da se je podvzelo gradnjo dvorane, ki bo v ponos našemu narodu.

Slavna otvoritvena tega doma, katerega se ob odsluži naziva Ameriško-jugoslovanski center (AJC), se je vršila prošlo nedeljo ob ogromni navzočnosti Slovencev in Hrvatov. Prišli so iz vseh strani mesta. (Iz zapadne strani so prišli kar s posebnim autobusom). Ceremonije so priče kakor napovedano ob 1. uri popoldne. Radi boleznim Mrs. Frances Rupert, ki je imela odpreti vrata novega doma, je imela to čast Mrs. Antonija Svetek, ki je ob navzočnosti "strica" Josepha Plevnika, "maršala" Louise Starmana in "ljubljankega župana" Franka Segulina prežela trak.

Zatem se je občinstvo podalo na ogled notranjih prostorov, nato pa zavzelo sedeže v avditoriju, kjer se je program nadaljeval. Pozdravni govor je imel predsednik AJC, poznani George Nagode, nakar je pevski zbor "Slovan" zapel ameriško in jugoslovansko himno. Predstavljeno so bili ustanovni člani direktorija, kakor tudi člani sedanjege direktorija. Prav lepo so naše žene podale slovenski ples ob spremljevanju "domače" godbe (na harmoniko) (boba in pihala).

Ta godba je tudi pozneje svirala v mali dvorani. Župan mesta Euclid, Mr. Kenneth Simms je v govoru čestital ljudem, ki imajo toliko narodne zavesti, da vedno stremijo za tem, da gradijo, da delujejo na narodnem in civilnem polju, ter da so dobri državljani in v ponos našemu, kjer prebivajo. Zahvalilo je izrazil, ker so se odločili postaviti krasno zgradbo v mestu Euclidu, ter izrazil upanje, da bodo tudi v bodoče gojili svoj kulturo in aktivnosti v okolici celokupnosti.

V splošnem so bili vsi govorniki kratki in stvarni ter so navzočim ugajali, a še posebno pa to velja za našega guvernerja države Ohio, Frank J. Lausche. Takoj ob prvih besedah je navzočim spravil v dobro razpoloženje. Z njemu prirojen domaćenostjo je pričel z dvotipi o samim sebi iz mladeniških let, nakar je v resnih besedah nadeljeval s kratkim govorom v slovensščini in angleščini. Žel je navdušen aplavz.

Za njim so nastopili razni drugi govorniki in predstavniki naših podpornih organizacij in narodnih domov, kakor tudi Vatro J. Grill, pomožni policijski prosekutor in predsednik Ameriško-jugoslovanske tiskovne družbe, Janko N. Rogelj, predsednik Ameriške bratske zveze, councilmana 32. in 23. varde, John A. Fakult in Edward Kovačič, itd. Zastopnika podružnice Slovenske ženske zveze, ki zbirajo v domovih prostorih, pa je podala kratke oris o težkočah in težavah pri domu tekem leti depresije, ko je že zgedalo, da se bo moralo dom opustiti.

Mala, sedem-letna Peggy Peterlin si je osvojila srca navzočih s svojim akrobatičnim plesom na drsalkah, šestletni Jack Ponikvar pa je zaigral na harmoniko ob spremljevanju njegove mame na kitari.

Tekom programa so nastopili pevci zbora pod vodstvom pevovodje Ivana Zorman, ki so prav dobro zapeli. Enako so navzoče razveselili s svojim petjem pevci zbora Triglav iz zapadne strani, pod vodstvom pevovodje Franka Vauterja, zaključno točko programa pa so podali pevci zbora Sloven pod vodstvom pevovodje Franka Vauterja, ki so zapeli "Adrijsko morje" v počast guvernerju Franku J. Lausche. Dasi ravno je bil program obsežen, so mu navzoči v splošnem prisostvovali do konca. Program je vodil Frank Česen.

Veliko zanimanje je tudi bilo za tekmo onih, ki so se kosali za prve plesne na novem plesišču. Prvi par, ki se je ob zvokih naše godbe zavrtel, je bil Mr. in Mrs. Frank in Mary Segulin, katere sta za to čast podarila \$100. Ob sta bila zelo aktivna skozi ves čas, tako z nabiranjem oglasov v programsko knjižnico, kakor tudi s prodajanjem delnic itd.

V spodnji dvorani, ki so fino urejeni s prostorno kuhinjo in točilnico, se je vršil banket, za katerega so skrbele vrle članice Gospodinjkega odseka pod vodstvom aktivne in marljive predsednice Mary Medvešek.

Zvečer se je vršil ples v zgornji, spodnji in mali dvorani. Vse je bilo natrpano občinstva. Mickey Ryance orkester je igral v zgornji dvorani, spodaj so bili hrvatski tamburaši pod vodstvom Joe Gregurinića, v mali dvorani pa je bila domača godba, ki je igrala na odru.

Zopet se je završila velikanska proslava, katere bo ostala posetnikom in prebivalcem euclidске naselbine v prijetnem spominu, saj se je završila z nepričakovano velikim uspehom. Gmotno in moralno je to bila proslava, na katero lahko zrejo vsi tisti naši možje in žene, fantje in dekleta, ki so toliko dela in časa žrtvovali. Veliko jih je, ki so nestrpnost delali. Vsa imena nam niso znana, zato pa ne bi bilo prav, da bi se samo nekatere omenjalo, gotovo pa bo to storil direktorij ali vodstvo doma, kajti vredno in potrebno je, da

bodo tudi naši poznejši rodovi vedeli, kdo so bili oni, ki so delali za narodovo čast. J. P.

**Sijajna proslava
30-letnice Jadrana**

Pevski zbor Jadran je v nedeljo praznoval 30-letnico svojega obstoja z opereto "Grof Cigan," ki je sicer že enkrat bila podana na odru Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd., toda je zopet privabila ogromno število posetnikov. Za to sijajno Jadrano predstavbo je bila dvorana Slovenskega delavskega doma premajhna. Mnogi posetniki so odšli domov ali pa na druge kulturne prireditve, ki so se isti dan vršile v Clevelandu, ker niso dobili prostora. Mnogi pa so kljub veliki vročini vztrajali v natrpani dvorani do konca.

Proslavo je otvoril Joseph F. Durn s priložnostnim govorom, v katerem je poudaril veliko vlogo, ki jo je Jadran vršil na kulturnem polju v collinwoodski naselbini. Trideset let plodonosnega dela je za Jadrano. Mnoge stare moči so izginile in nadomeščene z močmi nove, tu rojene generacije, ki izvrstno nadaljuje tradicije tega našega najboljšega vztrajnega in agilnega zbora.

Občinstvu so bili predstavljene pionirji Jadrana, namreč oni, ki so se nahajali v dvorani. Bili so nagradi z viharim aplavzom.

Romantično opereto "Grof Cigan" je Jadran, kot omenjeno, podal že drugič. Naslovno vlogo, cigana Roberta, odnosno grofa Primskega, je imel Tony Prime, ki jo je obvladal brez posebnih težav. Njegovo izvoljenko grofici Olgo, je tudi izborni predstavljala Miss Florence Unetich, ki je z vsakim koncertom in nastopom boljša. Miss Unetich je ena naših najboljših sopranov in to je potrdila tudi v nedeljo.

Vlogo Robertove rediteljice Mare je imela Frances Godnjavec, njenega soproga, cigana Marka, pa je igral Joe Prime. Kot ciganska zakonca sta se odlično nadopoljevala. Zelo dobro je bila tudi Stephanie Česnik-Tolar, ki je imela vlogo ciganske lepote Zare. V njo zaljubljeni cigan Branko, Markov pajdaš, je bil Stanley Godnjavec. Peter Tomšič je vzbudil veliko smeha in dobre volje s posrečeno predstavljenim grofom Atemsom, nadobudnim zaročencem grofici Olge. Vlogo grofa Dolskega je imel Anton Novak, ki je bil res dober.

V ostalih vlogah so večinoma nastopili mlajši igralci, ki se še urijo za odrske nastope, kljub temu pa obetajo, da bodo potisnili starejše igralce v ozadje. Manjše vloge so imeli Ruth Vidrich, ki je zamenjala Betty Novak v vlogi Leone, druge hčerke grofa Dolskega. Z ozirom, da je imela le 10 dni časa, da se je pripravila za nastop, je zaslužila pohvalo. Dalje omenjamo dva obetajoča talenta Michaela Pinculiča, ki je imel vlogo barona Tobija Topolskega in Anthony Mihelica, ki je nastopil kot stotnik Glokar. Na odru je tudi dominirala o r j a š k a postava Louise Smerdela, ki je imel vlogo lakajja. Anthony Kolenc je imel manjšo vlogo tiskarja in založnika pl. Horaka.

Opereta "Grof Cigan" je bila živna in dinamična tudi vsled plesov v ciganskih taboriščih in petja celotnega zbora, ki je bilo izvrstno. V plesih so nastopili: Betty Kapel, Maria Wolf, Angela Zahbek, Steve Valencic Jr., Arthur W. Neumann in Tony Zakrajsek.

Dirigent zbora je Vladimir Malečkar, ki si zelo prizadeva, da bi ohranil pevski zbor na višini. Režija je bilo v rokah Florence Yeray-Slaby in Malečkarja. Pianist je bil Reginald Resnick.

Jadran je res sijajno proslavil svojo 30-letnico. Velika udeležba je bila najboljši dokaz, da ima številne prijatelje, kar mu zagotavlja obstoj za še mnoga leta.

Opereta Glasbene Matice

Pretekla nedelja je bila dan, ko je bila večina Slovencev, ki si želijo kulture, v treh naših domovih—v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave., v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. in v Jugoslovanskem Centru na Recher Ave.

No, ker je bila udeležba pri Matici do tisoč ljudi, kaže da nas je dosti, posebno, ker so vse tri prireditve bile uspešne.

Pevci Glasbene Matice so podali opereto "Gospodična Nituš" (Mam'zelle Nitouche), katero je uglasbil R. de Hevre. Vprizorjena je bila pred desetletji na evropskih odrih. Delo je ogromno in zahteva priprav, ki jih nima niti oder v Domu na St. Clair Ave. Kljub temu pa je bilo vidno, da je bilo dobro nastudirano, toda cela stvar se je končala šele ob 6:30. Od devetih slik bi brez škode odpadli prvi dve. Vsebinske operete je taka, da je res čudno, da je prišla pred 40-timi leti na ljubljanski oder, ne da bi vzbudila ogorčenje občinstva. Nune, gojenke, vojaki, navihani organist, dobrodušna predstojnica—vse se meša, da je čudo. To kaže, da so ljudje tudi za samostanskimi zidovi rdeči pod kožo.

Naslovno vlogo je imela Carolyn Budan. Izvršila jo je igralsko dobro, pevsko pa res sijajno. Posleda lep sopran. Njena vloga je bila težka in zahtevala dosti napora in študij. Dobro je igrala na harfo, na boben udarjati pa zna tudi sijajno. Poklon, Miss Budan!

Predstojnico je igrala Josephine Milavec-Levstik in to tako, kakor zna le ona. Dostojanstvena postava, siguren nastop. Vse kaže, da ni še doigrala, ampak da ima volje, energije in zmoglosti za še mnoge nastope. Tako je prav. Le škoda, da ni imela nič petja.

Frank Plut je bil imeniten v vlogi navihanega organista Celestina. Navihan kot je, Plutu ni bilo težko odigrati vlogo, le žal, da je malo pel.

Major, predstojničin brat, je bil Frank Bradač. Tudi on je imel malo prilike uveljaviti svoj lep bariton, drugače pa je bil zaposlen vseskozi. Vlogo je imenitno obvladal. (Maska ni bila posrečena, ker majorji niso več mladi)!

Poročnik Fernand je bil tisti srečnik, za katerega se je vnelo srce gđ. Nituš. Vlogo je imel Eddy Kenik. Ima lep glas, lepo postavo, le malo več sigurnosti bi moral imeti pri nastopu, ker vojak je vojak. Čepico bi bil lahko snel z glave v sprejemnici zavoda, posebno, ko je ves srecen objel gđ. Nituš, kakor tudi zaradi predstojnice in prostora samega.

Od vodilnih vlog se lahko še

omeni Korino, operetno divo. Podala jo je prvotrstno Anne Saftred. Majestična postava, lep glas, lep kostum.

Prav dobro se je odrezal Anton Epich v vlogi vojaka Loriota. Še poje, še. John Nosan, Agnes Zagar, Anton Podobnik, Anton Smith in drugi pa so imeli manjše vloge.

Izboren je bil ženski zbor v prvem dejanju, a moški zbor je bil odličen v drugem dejanju. Zdi se mi, da so navrgli par naših "vinskih."

Cel zbor je nastopil samo ob zaključku. Bil je impozanten in tvoril krono vsemu.

Solo ples je izvajala Judy Pretnar. Na klavirju je spremljala Vera Milavec-Slejko, na orgljah Luard Kerr, masker je bil Victor Drobnič.

Celo stvar je mojstersko vodil Anton Schubel, bivši član Metropolitan operne družbe.

Kakor sem omenil, je celo stvar bila velika in je zahtevala ogromno truda. Vsa čast direktorju in režiserju, kakor tudi delavcem na odru ter pevcem in pevкам Glasbene Matice. Bilo je res lepo in vsi smo bili zelo zadovoljni.

—j—

NOVI GROBOVI

JOHANNANA ARKO

Včeraj popoldne ob 4.30 uri je umrla po dolgi bolezni Johanna Arko, rojena Campa, stara 65 let. Stanovala je na 981 Addison Rd. Doma je bila iz vasi Žimariče, fara Sodražica, odkoder je prišla v Ameriko pred 47 leti. Bila je članica društva sv. Marije Magdalene št. 162 KSKJ, društva sv. Ane št. 4 SDZ, društva Srca Marije in podr. št. 25 SZZ.

Tukaj zapuša žalujočega soproga Franka, doma iz vasi Podklanc, fara Sodražica, štiri sinove: Louisa, Josepha, Franka ml. in Victorja, štiri hčere: Mrs. Jennie Prime, Mrs. Josephine Turek, Mrs. Antonia Gerbec in Frances, 10 vnukov in vnukinj, enega pravnuka in nečakinjo Frances Zgonc. Pogreb se vrši iz Zakrajškovega pogrebnega zavoda v soboto ob 9.45 uri v cerkev sv. Vida ob 10. uri in nato na pokopališče Calvary.

FRANCES J. BERLEC

Včeraj je umrla po dolgi bolezni v Texasu, bivša Clevelandčanka Mrs. Frances J. Berlec. Bila je članica društva Concordians (Složenke) št. 185 SNPJ. Tukaj zapuša dva sinova, Charles in Joseph.

Domače vesti

Pozdravi

Pozdrave iz Edinburgha v Veliki Britaniji, pošilja poznana Irma Anant, rojena Kalan, hči obče poznane družine Mr. in Mrs. Joseph in Nežka Kalan iz E. 74 St. Iz Edinburgha se bosta z možem podala nazaj v London. Kakor piše, so se razmere tam kaj nekaj zboljšale.

Vaje "Slovana"

V četrtek zvečer ob sedmih se vršijo zadnje vaje pred koncertom pevškega zbora "Slovan" na odru AJC na Recher Ave. Prosi se vse pevce, da gotovo pridejo na vaje.

omeni Korino, operetno divo. Podala jo je prvotrstno Anne Saftred. Majestična postava, lep glas, lep kostum.

Prav dobro se je odrezal Anton Epich v vlogi vojaka Loriota. Še poje, še. John Nosan, Agnes Zagar, Anton Podobnik, Anton Smith in drugi pa so imeli manjše vloge.

Izboren je bil ženski zbor v prvem dejanju, a moški zbor je bil odličen v drugem dejanju. Zdi se mi, da so navrgli par naših "vinskih."

Cel zbor je nastopil samo ob zaključku. Bil je impozanten in tvoril krono vsemu.

Solo ples je izvajala Judy Pretnar. Na klavirju je spremljala Vera Milavec-Slejko, na orgljah Luard Kerr, masker je bil Victor Drobnič.

Celo stvar je mojstersko vodil Anton Schubel, bivši član Metropolitan operne družbe.

Kakor sem omenil, je celo stvar bila velika in je zahtevala ogromno truda. Vsa čast direktorju in režiserju, kakor tudi delavcem na odru ter pevcem in pevкам Glasbene Matice. Bilo je res lepo in vsi smo bili zelo zadovoljni.

—j—

KRATKE VESTI

MADŽARSKA GROFICA IMA VELIKE TEŽAVE

NEW YORK, 25. aprila—Danes je v New York dospela madžarska grofica Valerie Osaky, stara 78 let, ki se namerava preživljati z novim poklicem kot zaščitna sestra. Grofica Osaky, za katero so dnevi v ljudski republiki šteti, je rekla, da bo skušala dobiti službo v nekem domu za starce.

V BELGIJI ZAPIRAJO KOMUNISTE RADI STAVK

ANTWERP, 25. aprila—Policija je danes aretirala 11 komunističnih voditeljev, ki so vodili stavko pristanišnih delavcev, vsled katere je 109 ladij neiztovorjenih.

Poljski nadškof se zavzema za obsojene duhovnike

LONDON, 24. aprila—Nepotrjena poročila pravijo, da so se v Varšavi začela pogajanja med poljsko vlado in rimsko-katoliškim nadškofom Varšave Stefanom Wyzynskim v zvezi z usodo šestih duhovnikov, ki so bili obsojeni na smrt zaradi vohunstva.

Pogajanja za pomilostitev duhovnikov so se začela že takoj po sklenjenem sporazumu med vlado in rimsko-katoliško hierarhijo, s katerim sporazumom so bila poravnana nekatera najvažnejša nesoglasja.

Prezvišeni Wyzynski je baje zaprosil vlado, da pomilosti tudi skupino 40 duhovnikov, ki se nahajajo v ječah zaradi raznih dejanj.

Katoliški krogi v Varšavi verujejo, da bo vlada ustregla željam nadškofa in pogojno pomilostila prizadete duhovnike. Cerkvena hierarhija pa bo baje morala zajamčiti, da se ne bo zoperstavljala agrarnim reformam, posebno v zvezi z veleposestvi, ki jih lastuje cerkev na Poljskem.

Svoboda izražanja vključena v čarter za pravice človeka

LAKE SUCCESS, 25. aprila—Komisija Združenih narodov, ki pripravlja čarter za pravice človeka, je danes glasovala, da se v čarterju zajamči vsem ljudem pravico izražanja.

Po določbi, ki bi bila vključena v čarter ter obvezna za vse države članice organizacije Združenih narodov, bi se podprlo pravico, da se lahko dobi informacije potom časopisov, ne glede na meje med posameznimi državami.

Kljub zajamčeni svobodi izražanja pa so bile postavljene omejitve. Tako bi se na primer polno svobodo izražanja omejilo "za zaščito državne varnosti, zdravja, morale in pravice, svobode ter ugleda posameznikov."

Anglija in Jugoslavija sta od 13 držav bili edini, ki sta se vzdžali glasovanja.

Na seji je bil poražen predlog indijske delegacije, da se postavi omejitve pri poročilih in informacijah, ki so lažjive in potrjene ter bi lahko omajale prijateljske odnose med državami. Proti temu predlogu so glasovale Zedinjene države, Anglija, Filipini in Avstralija.

ANGLIJA ŽELI, DA PLACAMO DOLGOVE

WASHINGTON, 25. aprila—Diplomatični krogi so danes razkrili, da je Anglija svetovala Državnemu oddelku, naj se z ameriškim dolarji za pomoč južno-vzhodni Aziji pomaga znižati njen dolg v znesku \$5,000,000,000 ki jih v svoji valuti dolguje Indiji, Pakistanu in ostalim azijskim državam.

KATOLIŠKA CENZURA OBSDILA DVA FILMA

NEW YORK, 25. aprila—Katoliški cenzurni urad Legion of Decency je danes obsodil dva francoska filma "A Royal Affair" in "The Scandals of Clochemerle," ker da slavita pregrešnost in žalita vero.

POLICAJ JE UZAJLEN

RHAUADER, Wales, 25. aprila—Neki vrli policaj je danes preganjal s svojim avtom dva tolovaja. Po daljšem drvenju z brzino 70 milj na uro, sta razkačena roparja ustavila avto, počakala policaja, mu odvzela kolec, ga pretepla in se nato odpeljala v njegovem avtu.

BEOGRAD, 24. aprila—Novi jugoslovanski parlament se je danes sestal na svojem prvem zasedanju.

Čiangkajšek je bil ljubosumen, pravi hainanski general

HONG KONG, 25. aprila—Nacionalistični vojaški poveljniki na otoku Hainanu so danes odločili, da bodo rajši odšli v begunstvo v francosko Indokino, kot pa zbežali na otok Formozo, kjer se nahaja nacionalistični diktator Čiangkajšek.

Nacionalistični general Yueh, ki je izgubil bitko za Hainan in cirkrog 100,000 vojakov, je napadel Čiangkajška, češ da jim je ukazal, naj zbežijo z otoka, ker je bil ljubosumen na hainanske poveljnike, ki bi se bili lahko "proslavili."

Komunisti, ki so se izkrcali zadnji teden na otoku, napredujejo brez vsakega odpora. Komunistični poveljniki so s kakšnih 40,000 vojakov in gerilcev popolnoma razbili nacionalistične armade, ki štejejo več kot 100,000 mož.

Nacionalistični krogi na Formozi pa se medtem izgovarjajo, da niso mogli poslati pojačanja na Hainan, ker da bi s tem bila prizadeta obramba Formoze, na katerem otoku se bo vršila zadnja bitka.

Komunistični poveljniki so pohvalili prebivalce Hainana, ki da so prispevali za hitro zmago nad nacionalističnimi silami. Kot pravijo, so Kitajke na otoku spodbujale svoje moče, naj vzamejo orožje in pomagajo komunistom.

Vile rojenice

Vile rojenice so se zglasile pri Mr. in Mrs. Michael Kraus in pustile zalo hčerko-prvorjenko. Dekliško ime matere je bilo Jennie Pižmohr iz 1082 E. 66 St. Čestitamo!

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
HENDERSON 1-5311 — HENDERSON 1-5312
Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)	
By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town: (Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):	
For One Year—(Za eno leto)	\$8.50
For Six Months—(Za šest mesecev)	5.00
For Three Months—(Za tri mesece)	3.00
For Canada, Europe and Other Foreign Countries: (Za Kanado, Evropo in druge tuje države):	
For One Year—(Za eno leto)	\$10.00
For Six Months—(Za šest mesecev)	6.00
For Three Months—(Za tri mesece)	3.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

ČETRTA KONVENCIJA SANSa

Koncem prihodnjega meseca bo Slovenski ameriški narodni svet (SANS) imel svojo četrto konvencijo. Vršila se bo zopet v Clevelandu, ki je najmočnejša slovenska naselbina v Zedinjenih državah in center mnogih kulturno-prosvetnih aktivnosti, obenem pa s svojima dvema najmočnejšima podružnicama, št. 39 in 48, glavni steber SANSu.

Četrta konvencija se bo vršila v ozračju, ki ni ugodno za politične in celo v mnogih ozirih niti za kulturno-prosvetne aktivnosti, če se ne ujemajo s političnimi smernicami naše vlade, ki so danes v znaku tako zvane "mrzle vojne" s Sovjetsko zvezo in državami vzhodne Evrope.

Položaj je pred osmimi leti, ko se je v Clevelandu 5. in 6. decembra vršilo zborovanje Slovenskega narodnega kongresa, bil popolnoma drugačen. Delo takšnih organizacij, ki so na eden ali pa drugi način prispevale skupnim vojnim naporom zaveznikov, je bilo rodoljubno in vredno pohvale najvišjih vladnih krogov. Danes je nadaljevanje tega istega dela označeno za "prevratno" in za takšno delo je vse polno besed grajanja in zmerjanja.

SANS je bil ustanovljen na široki osnovi. Stremel je za ciljem, da se združi vse ameriške Slovence, neglede na njihovo politično ali pa versko prepričanje, skratka, da okrog sebe zbere vse, kar je v Ameriki slovenskega. Zdržitev vseh ameriških Slovencev so narekivale tedanje potrebe, da se v okviru takšnih narodnostnih organizacij pomaga naši novi domovini v vojnih naporih nad skupnim sovražnikom človeštva — nacistično Nemčijo, fašistično Italijo in imperialistično Japonsko. Kmalu pa se je pokazalo, da dobra volja ne šteje pri elementih, ki so z organizacijo imeli drugačne načrte in ki so kljub svoji "patriotični" krinki že tedaj bili na delu, da bi pomagali elementom, ki so kolaborirali s sovražniki Amerike, v našem primeru s sovražniki, ki so se v Sloveniji borili proti našim zaveznikom ter s tem tudi proti sami Ameriki.

Poznejši razvoj dogodkov je jasno pokazal, da so gotovi elementi, ki so bili pripravljeni sodelovati v SANSu, bili zelo dobro obveščeni, kaj se v Sloveniji dogaja, še takrat, ko so napredni ameriški Slovenci kot žrtve propagande zamejne jugoslovanske kraljevske vlade v Londonu in njenih agentov, paradirali po clevelandskih ulicah s slikami Draže Mihajlovića! Ti elementi so hoteli iz SANSa ustvariti organizacijo, ki bi ne pomagala našemu ljudstvu v stari domovini in ne naši novi domovini. Iz nje so hoteli ustvariti organizacijo, ki bi pomagala najhujšim izmečkom slovenskega ljudstva — slovenskim kolaboratorjem, ki so prisegli zvestobo Hitlerju in rama ob rami z njegovimi nacističnimi hordami morili slovensko ljudstvo! Ti njihovi temni načrti so po zaslugi čuječnosti naprednih voditeljev ameriških Slovencev bili kmalu razkrinkani.

Ko so propadli vsi zakulisni manevri domobransko-klerikalne reakcije in so bili prisiljeni, da se iz SANSa umaknejo, se je začela strahovita kampanja obrekovanja in laži proti Sanu. To v času, ko je vojna še vedno divjala na vseh frontah in je začela nacistični golazni in njenim domobranskim prirepičnikom v Sloveniji že teči voda v grlo. Da, v teku najbolj srditih bitk, ko ste ameriška in angleška vlada že priznali Narodno-osvobodilno fronto jugoslovanskih ljudstev, že takrat so simpatičarji nacističnih slovenskih kolaboratorjev tu v Ameriki delali vse, kar je bilo v njihovi moči, da bi ovirali delo SANSa. To da ponovno so doživeli poraz. Vzrok je menda vsakemu jasen. Kajti takrat je SANS vršil delo, ki je bilo pošteno, jasno, rodoljubno in v polnem soglasju s smernicami Rooseveltove administracije.

Nove naloge so bile postavljene pred SANS in pred vse poštene ameriške Slovence, neglede, če so bili katoličani ali pa tako zvani "naprednjaki", ko se je naša stara domovina po letih strašne vojne znašla z velikimi problemi. To so bili problemi gospodarske obnove, notranje ureditve dežele, borba proti ostankom razbite reakcije, zunanjo-politični problemi in problem združitve vseh jugoslovanskih ljudstev, vključno primorskih Slovencev, istrskih Hrvatov in koroških Slovencev v skupno matično državo.

SANS je tudi na nekaterih teh poljih storil, kar mu je bilo mogoče z ozirom na vedno se spreminjajoče odnose med bivšimi vojnimi zavezniki. Poskušalo se je z zbiranjem prostovoljnih prispevkov pomagati pri obnovi, dalje pri propagiranju stremeljenj naših bratov in sester, ki so se pred drugo svetovno vojno nahajali pod Italijo in

UREDNIKOVA POŠTA

KNJIŽNA KAMPANJA PROGRESIVNIH SLOVENK

V ponedeljek 20. marca je odšla iz Clevelanda na pot v Slovenijo tretja pošiljatev učnih knjig—bogata zbirka znanstvenega materiala, zbranega na pobudo glavnega Prosvetnega odbora Progresivnih Slovencev, potom tako zvane Knjižne kampanje, čije odmev je bil nadvse hvaležno in navdušeno pozdravljen tam preko, kjer že nestrpno pričakujejo prihoda za njih tako dragocenega tovara.

Ko je naš odbor obvestil one šolske predstavnike, ki so nam naslovili prošnje za potrebne knjige, da so prve pošiljke že na poti v Slovenijo, so nam z obratno pošto poslali priručne izraze hvaležnosti in odobravanja; ter vsi nestrpno pričakujejo dneva, ko bodo pozvani iz Ljubljane, naj pridejo po knjige.

Takole nam pišejo: Ekonomski tehnikum, Maribor:

"Z velikim veseljem smo prejeli Vaše pismo, ko nas obveščate, da ste nam poslali zaželeno knjigo. Iz njega smo razbrali, da še vedno gojite priručne veze z Vašo nekdanjo domovino in da nam želite pomagati pri našem težkem delu, ko se borimo za svetlejšo bodočnost našega človeka."

Mladinska knjiga, Ljubljana: "Zahvaljujemo se Vam za naročene revije in še bolj za poslano zbirko knjig. Kar ganljivo je slišati, da je v novi domovini še toliko požrtvovalnih ljudi, ki so vselej pripravljene, da priskočijo svojim rojakom na pomoč. Ko prejmemo knjige, bomo vsakemu darovalcu posebej pisali in se zahvalili."

Rudarsko-metalurška fakulteta, Ljubljana, profesor dr. inž. Matija Zumer:

"Vaše darilo nam bo v veliko

pomoč pri vzgoji našega strokovnega naraščaja. Vljudno vas prosimo, da izročite toplo zahvalo vsem rojakom, ki so Vas podprli."

Cankarjeva založba, Zima Vrščaj:

"Izredno sem vesela Vašega sporočila in se v imenu vseh, ki bodo knjige in revije čitali, najpristršeje zahvaljujem Knjižnemu odboru in vsem Pogresivnim Slovenkam, ki ste v tako kratkem času organizirale to pošiljko knjig in revij."

Radio-amatersko društvo, Ljubljana:

"Vzdradoščeni smo prejeli Vaše pismo, v katerem sporočate, da ste Progresivne Slovenke ugodile naši želji in nam poslale knjige in revije, za katere smo Vas prosili. S tem svojim dejanjem ne pomagate samo naši organizaciji, ampak vsem našim delovnim ljudem, ki si grade lepšo domovino in svojo boljšo bodočnost. Bodite ponosne, da tudi Ve prispevate svoj delež h graditvi naše socialistične domovine. Naj žive Progresivne Slovenke v Zedinjenih državah ameriških."

Uredništvo Proteusa, Ljubljana, dr. Lavo Čermelj:

"Naj Vam bo za trud vsaj majhno zadoščenje zavest, da niste z Vašim prispevkom storile veliko uslugo samo uredništvu Proteusa in prirodoslovnemu društvu, temveč vsemu krogu čitateljev, ki jih bomo lahko seznanjali z najnovejšimi izsledki."

Institut za sadjarstvo, Maribor, profesor Josip Priol:

"S knjigami in revijami, ki ste nam jih poslali, bo znanstveno raziskovalno delo na področju sadjarstva res znatno olaj-

šano in se bomo prebili lažje preko začetnih težkoč, s katerimi se moramo za enkrat še boriti. Vse revije, ki jih bomo prejeli z Vašim posredovanjem, bodo uvrščene na častnem mestu znanstvene knjižnice našega instituta kot veran dokaz, da ste nam pomagali takrat, ko smo bili pomoči najbolj potrebni."

Zivilska industrija, Ljubljana, Danilo Bračič, glavni direktor:

"Prijetno me je iznenadilo Vaše pismo s sporočilom, da ste Progresivne Slovenke za našo ustanovo naročile 15 strokovnih revij. Od teh smo že prejeli revijo 'The Canner'. Vem, da ste vsi rojaki z malimi izjemami v več ali manj tesnih prilikah in da za Vas pomenja naročnina tolikšnega števila strokovnih revij gromotno žrtve. Zaradi tega je Vaše plemenito in domoljubno dejanje še bolj vredno zahvale in priznanja. Bodite tako ljubezni in tolmajte Vašemu odboru in vsem sodelavcem mojo iskreno in toplo zahvalo za Vaše darilo, katerega sprejemam od Vas kot pomoč naši domovini, ki se bori z vsemi naporji za izgradnjo socializma in s tem za lepše in človeka vrednejše življenje. Vaše darilo pa me ni razveselilo samo kot pomoč naši domovini, marveč predysem zato, ker se za njim skriva Vaše globoko domoljubno čustvo, ki budno spremlja vse, kar se dogaja pri nas ter se veselite naših uspehov."

Božidar Jakac, prorektor akademije, upodabljačih umetnosti v Ljubljani se zahvaljuje za naročnino revije "American Artist:"

"Nam bo to zelo dobrodošel pripomoček in nas bo trajno spominjal na hvaležnosti do Progresivnih Slovencev. Iskrene pozdrave Progresivnim Slovenkam ter rjenemu Književnemu odboru

kot tudi vsem dragim našim rojakom!"

Te besede slovenskih strokovnjakov naj služijo v zahvalo vsem tukajšnjim rodoljubom širom Amerike, ki so kakor koli podprli to intelektualno dobrodelno misijo. Mnogo vas je in v nešteti primerih nas loči razdalja tisoče milj, a to razdaljo je z lahkoto premostil domovinski čut in vaša dobra roka. Vsled tega krasnega odziva naše zavodne javnosti je bilo kampanjskemu odboru omogočeno doslej odposlati 70 zabojev v štirih pošiljkah, vsebujoče okrog 1,300 knjig, 1,100 revij in približno 40 strokovnih priročnikov.

Za tretjo pošiljko, vsebujočo 23 zabojev, ki je bila odpremljena iz Clevelanda dne 20. marca, je bilo kupljenih 63 knjig, darovanih pa je bilo 592, torej skupno odposlanih 655 knjig, 274 revij in 94 informativnih priročnikov.

Seznam darovalcev za tretjo pošiljatev je sledeč:

Družine: Alič, Aufmuth, Azman, Burruss, Coff, Colarič, Cergol, Fontana, Calif.; Celin, Sale, Ohio; Černe, Candon, De Marco, Dolenc, Gorshe, Gabrosek, Goldstein, Godec, Greenwood, Wis.; Jurman, Krantz, Lampe, Lekšan, Lehwald, Levstek, Mangus, Mervar, Martinčič, Primc, Greenwood, Wis.; Prostor, Russell, Skavich, Fontana, Calif.; Slabe, Stefanic, Stefancic, Stark, Stanovic, M. Urana Jr., Hermenie, Pa.; Zlic in Zorko, Slovenska narodna čitalnica, Cleveland, Ohio in Perfect Circle of SNPI, Chicago, Ill.

Posebno priznanje in zahvalo zasluži Mary Celin iz Salema, Ohio in Martin Urana Jr., Hermenie, Pa., ki sta vsak v svojem okrožju zbrala velike množine

učnih knjig in jih odpremila v naš Slovenski narodni dom. Našemu Knjižnemu odboru je v izrecno zadoščenje dejstvo, da se ob vsaki ekspediciji pojavi kot svetla zvezda na obzorju kak neapovedan sotrudenik, ki prav iz razito podpre našo akcijo, ki zelo poživljuje vpliva na delovni polet našega izvrševalnega štaba.

Zelo smo hvaležni tudi Mrs. Pavli Skavich iz Fontane, Calif., ki je po Mr. Frank Kokavcu iz Greenwood Ave poslala okrog 50 funtov težak zaboj knjig, dasi se nam je uslužen Mr. Rakovec kar zasmilil, ko je pojasnil, da je potoval domov v Cleveland z vlakom, in so ga naše knjige kot njegova osebna prtljaga pošteno utrudile. Dostavil je še: "No, ker sem vedel, da se gre za dobro stvar, kar nisem mogel odreči."

Enakih misli je bil tudi Mr. Joseph Franciškin iz Greenwooda, Wis., ki nam je ob nedavnem obisku tu izročil prispevek knjig tamkajšnjih rojakov—in hvala vsem prizadetim.

Četrta pošiljatev 11 zabojev je bila odpremljena 21. aprila. Ta vključuje nadaljno zbirko knjig, ki jih je poslala Mary Celin iz Salema, Ohio. Mr. Mike Pakj iz države Arkansas in večje število knjig in strokovnih priročnikov iz področja gozdarstva in lesne industrije.

Končno bodi izrečena naša toplja zahvala potniški tvrdki August Kolander v Slovenskem narodnem domu, ki nam je že dvakrat poklonil potrebnost za povezavo zabojev in s tem podprl našo kampanjo.

Knjižna kampanja Progresivnih Slovencev se še nadaljuje—nje smoter je izvršen in vreden splošnega sodelovanja!

Josephine Petrič, tajnica.

Po 22 letih na obisku v rojstni domovini

Milan Medvešek

41

Boris Kidrič, eden izmed velikih petorice ali sedmorice, ki danes načeljuje Jugoslaviji, živi na bulvaru maršala Tita na Dedinjah, in sicer v hiši nekega bivšega beograjskega bogataša. Njegova žena Marjeta in on sta nas prijazno sprejela, kljub temu, da smo prišli tja precej prepozno.

Kidrič je po postavi visok in močan. Mož je zelo živahen in zgovoren in se takoj počutiš domaćega v njegovi družbi. Star je komaj 38 let (rojen l. 1912). Vzlic temu pa ima za seboj že življenje polno preizkušenj. Mnogi danes trdijo, da je eden najmožnejših jugoslovanskih voditeljev, da je ogromna duševna in fizična sila. Nekateri mu pripisujejo naravnost zmožnosti genija, zopet drugi pa pravijo, da se bo moč uničil, ker dela kot živina, da čestokrat ponosi skliče svoje pomočnike in jim daje direktive in žene skozi vso noč da so vsi utrujeni, ne pa on! Kidrič ima danes najbrže najvažnejšo pozicijo v Jugoslaviji, predsedstvo zvezne planske komisije, pod katero spada ogromni petletni industrijski načrt, povrh pa je član vsemočnega politbiroja.

Dasiravno je močan in visok, so njegove kretnje energične in gibčne, njegova slovensčina je lepa in izrazita. Mož se zna takoj prikupiti. "Veste kaj," je dejal, "srečal sem že mnogo naših izseljenikov, toda nobenega, ki bi govoril tako dobro slovensko kot vi in Kuhel."

Pogovarjali smo se o marsičem. Pripovedoval nam je o partizanskih bojih in kako se je pogajal z Italijani ob času kapitulacije. Ta pogajanja so se vršila v Novem mestu z generalom Čerutiem. Omenil je, kako sta se s partizanskim generalom Dušanom Kvedrom pripeljala v Novo mesto na pogajanja. Sedli so okrog mize, ge-

neral Kveder pa je položil na mizo velik samokres. To je bilo proti vsem pravilom pogajanja in italijanski častniki so se spogledovali (in najbrže trepetali), nakar je Kidrič dejal Kvedru, naj odstrani samokres, Kveder pa je odgovoril, da ne zaupa "palentarjem". Pogajanja so bila dolga in mučna; skušali so drug drugega izigrati. Končno je le prišlo do sporazuma. General Čeruti se je pozneje pridružil partizanom, radi tega so bili Nemci zelo jezni nanj. Mož je bil navajen kot italijanski general voziti se v avtomobilu, ko pa se je pridružil partizanom, je moral hoditi. Ko so se nekoč partizani umikali pred Nemci nekje na Primorskem in se vzpenjali v hrib, se je general Čeruti oprjel mudi za rep, da ga je vlekla navzgor. Čeruti je pozneje ujeli Nemci in ga ustrelili kot izdajalca.

Kidričeva žena Marjeta ni takšnega tipa kot je Kardičeva žena Pepca. Je bolj "gosposka", vendar pa izredno simpatična in preprosta. Očividno izhaja iz slovenske meščanske družine, dočim je Kardičeva žena iz pristno kmečkega rodu. Kidričeva žena dela vtis kot kakšna bivša mestna učiteljica, toda kaj je bila poprej, je nisem vprašal.

Kidričeva imata dve hčerki. Poročila sta se zelo mlada. Ena hčerka je bila rojena v Parizu, ko sta bila v izgnanstvu, druga pa pred nekaj leti v Jugoslaviji. Pristavil sem, da so otroci nadaljevanje našega življenja. Oba sta soglasno pritrdjevala, medtem ko se je slišal živ-zav njunih dveh hčerk iz sosedne sobe. — Na mizo nam je nosila jedila prav "zauber" slovensko dekle. Kosilo je bilo takšno kot je približno v boljši ameriški družini.

Kidrič očitno tudi dobro pozna slovensko imigracijo. "Nikar ne mislite, da vas skušam

farbati ali demagogirati, toda najboljši slovenski človek je šel bodisi v imigracijo, ali pa se je pridružil revolucionarjem," je poudaril.

O Kidriču smo v Ameriki slišali marsikaj. Ubežniki ga dolžijo, da je bil ob času kapitulacije in potem, ko je postal predsednik republike Slovenije, silno krut, da ni imel nobenega usmiljenja z belogardisti. Name še daleč ni napravil vtise krutega človeka, pač pa ravno narobe. Meni se je videl kot izredno inteligenten mož, poln življenjske sile in ambicij za novo Jugoslavijo. On je trdno prepričan, da bo Jugoslavija vzele vsem oviram izpeljala petletko in dvignila življensko raven svojega ljudstva.

Kidrič je tudi poudarjal, da ne bi voditelj partizanskega gibanja nikdar zmagal brez naroda. Zaluge za zmago nimajo Tito, Kardič, Kidrič in drugi jugoslovanski voditelji, ampak narod, ljudstvo!

Govorili smo tudi o maršalu Titu. Kidrič je dejal, da je Titu to velik voditelj prav zato, ker izhaja iz naroda, radi tega pa tudi čuti utrip naroda in pozna njegovo dušo. Povedal je tudi, da se je že nekdaj zgodilo, da je s svojimi večaki dokazoval, da Tito nima prav, toda na koncu se je izkazalo, da ima prav. "Tito je izmed vseh jugoslovanskih voditeljev najbližji narodu, zato je tudi njegova sodba najpravičnejša," je dejal.

Boris je tudi omenil nekajkrat našega pisatelja Louisa Adamiča. Ko je Adamič prvič obiskal svojo rojstno domovino, je bil Kidrič še mlad "pobalin". To je bilo l. 1932. Bil je star 20 let. Tedaj so se za Adamičem petili vsi "veliki" Slovenci, literati in slikarji etc. Kidrič je dejal, da je bil med njimi tudi njegov oče, profesor slavistike na Ljubljanski univerzi. Toda oče ni srečal Adamiča. Sin, re-

(Dalje na 3. strani)

PO 22 LETIH NA OBISKU V ROJSTNI DOMOVINI

(Nadaljevanje z 2. strani)

volucionar, je bil tedaj pri starših starih na Stajerskem in se zanimal za radikalno gibanje. Tja je prišel Adamič in se pričel takoj zanimati zanj. Na to je Kidrič pripeljal Adamiča v Ljubljano in ga predstavil svojemu očetu. Oče se je nemalo začudil, da je mladi "poba" pripeljal Adamiča v hišo, ko on sam ni mogel priti v stiko z njim.

Kidrič je tudi povedal, koliko hudih skrbi je napravil očetu, ko so policaji tolikrat iskali sina in pozno ponoči trkali na vrata. "Sin, kdaj te bo že pamet srečala?" ga je spraševal ves v skrbeh.

Name sta Kidrič in njegova žena naredila globok vtis in če bi ju danes kje srečal, se bi čutil med njima kot med starima znanca.

42

Dne 2. decembra popoldne smo bili obveščeni, da nas bo tisto popoldne sprejel maršal Tito. Brez vsakih ceremonij smo se odpeljali na Dedinje v Titovo privatno rezidenco. Znano je, da je jugoslovanski premier močno zastražen, zlasti odkar je prišlo do spora med Kominformo in Jugoslavijo in ker nekateri komunistični voditelji, kot na primer Vidali iz Trsta, odprto grozijo, da ga bodo ubili, vendar pa ni bilo opaziti ne okrog rezidence in ne v notranosti kakšne posebne straže. Pri vstopu sta stala dva vojaka, ki sta nas nemoteno pustila naprej, na verandi pa nas je že čakal tajnik Titovega kabineta podpolkovnik Branko Vukičević, kateri nas je prijazno sprejel in odpeljal v predstavo, kjer sta nam dva mlada častnika obesila suknje. Podpolkovnik Vukičević, mlad in lep črnogorec, me je po imenu takoj spoznal.

Čakali nismo niti minute. Podpolkovnik Vukičević je odprl vrata velike kabinete sobe in nas pozval, naj vstopimo. Na drugem koncu kabineta je vstal iz za velike pisalne mize maršal Tito in se usmerjenih korakov napotil preko sobe proti nam. Mož je srednje postave, čokat in močan. Oblečen je bil v preprosti sivkastočrni obleki (Oxford gray). Stresli smo si roke in vsak zase predstavili. "O, MedvešAk!" Ne, MedvešEk," sem dejal. "MedvešAk je po srbohrvatsko, MedvešEk po slovensko, a vse jedno je," je dejal Tito.

Maršal nas je pozval, naj se demno okrog dolge mize, nakar se je pričel dolg razgovor, ki je trajal okrog dve uri. Z nami je bil samo tajnik kabineta. Razgovor je bil nepriljen, domač in maršal, je dal vsakemu priliko, da ga je vprašal to in ono. Na vprašanje je odgovarjal na

ravnost, brez zavijanja, tu in tam pa se je za kakšne številke obrnil k podpolkovniku Vukičeviću, kateri ti kakor iz rokava strese razne informacije in podatke.

Jugoslovanski premijer je poudarjal, da je glavna sila v Jugoslaviji narod, kateri pridno gradi nov družabni red. Veliko smo govorili o senzacionalnem sporu s Sovjetsko unijo. Tito je dejal, da je jugoslovansko ljudstvo čutilo veliko ljubezen do Sovjetske unije in njenih voditeljev, toda spor niso pričeli Jugoslavlani, pač pa sovjeti. Do spora je prišlo, ker Jugoslavlani niso bili pripravljeni odpovedati svoji neodvisnosti, katero so si priborili s tolikimi žrtvami. Nato pa je opozoril, da je jugoslovanski narod veliko trpel skozi stoletja in stoletja, toda sovražniki ga niso mogli uničiti in ga tudi sedaj ne bodo.

Tito je tudi poudaril, da bo prej ali slej prišlo do svetovne socialistične solidarnosti, toda vsekakor še ne tako kmalu. Dasi ravno je ta spor prizadel velik udarec internacionalizmu, pa na drugi strani vodi konstruktivno v smeri za izboljšanje socializma v praksi, kakor tudi v obrambo neodvisnosti za majhne narode. Dejal je tudi, da je bila pred jugoslovansko-sovjetkim sporom velika napetost med Sovjetsko unijo in Zedinjenimi državami, toda po tem sporu se je ta napetost precej polegla, a na drugi strani se od vseh strani tolče po Jugoslaviji.

Maršal je nekajkrat poudaril, da ne sme priti do vojne, da bi

bila vojna največja katastrofa za ves svet, vse človeštvo, nato pa je pristavil, da je Jugoslavija miroljubna država in hoče taka ostati, dopustila pa ne bo, da bi ji kdo kratil njene suverene pravice! Ne, socialistična država ne sme napasti socialistične države, če bi jo, potem bi to pomenilo, da bi napadka zavrgla vse socialistične principe.

Tito je tudi govoril o velikih težavah, ki jih ima Jugoslavija z gradnjo socialistične države, nato pa je s ponosom opozoril že na sedanje rezultate, na velike tovarne, šole, kulturne ustanove itd. Po njegovem mnenju se bo dežela prilično dobro opomogla v teku petih let in do tedaj bo tudi rešila problem potrebnih za široko potrošnjo, sedaj pa se more še nadalje vso energijo posvečati težki industriji, katera je podlaga vsega gospodarskega ustroja.

Pogovor je nanesel na kmete. Vprašal sem ga, če ne misli, da bo Jugoslavija imela še velike težave s kmeti, ker je kmet po naravi velik konservativec in individualist. Hitro je odgovoril, da kmet sicer rad zabavlja, zmerja in kritizira, toda on ni slab, jugoslovanski kmet je dober in polagoma uvideva, da so nove reforme tudi njemu v korist. Poudaril je tudi, da je kmet veliko doprinesel v borbi proti nacifašizmu in pomagal partizanom na vseh koncih in krajih. In tu je Tito ponovno dejal, da se ne more brez sodelovanja ljudstva ničesar doseči, s sodelovanjem pa se lahko premesti gore!

Pogovor je tudi nanesel na bivšega jugoslovanskega kra-

lička Petra. Tito je dejal o njemu, da je megoloman, ki se ukvarja z nerealističnimi sanjami.

Omenil je tudi, da je bilo izpuščenih na svobodo 700 Jugoslovancev, ki so se pridružili Kominformi in pričeli rušiti jugoslovansko edinstvo, sedaj pa so uvideli, da je bilo njihovo stališče napačno. Napovedal je tudi, da bo izpuščena v kratkem druga skupina, inforbirojev, kar se je zgodilo.

Dotaknil se je tudi ruskih "državljanov", radi katerih sta Sovjetska unija in Jugoslavija izmenjali dve ostri noti. Dejal je, da je Jugoslavija pozvala Rusijo, naj te državljane (bivše ruske belogardiste) pozove domov, ker pa jih ni hotela, jih je Jugoslavija postavila pred sodišče. Proces se je prav tedaj vršil v Sarajevu.

Tito tudi razume slovensko! Ko sem pričel obširno govoriti o neki stvari, sem mu dejal, da bom govoril po slovensko, ker se laže izrazim kot v srbohrvaščini: "Kar govorite slovensko, saj slovensčino precej razumem."

(Dalje prihodnjic)

Primorske vesti

Med našim ljudstvom

V Gorici je umrla 64 letna Rudolfa Vidmar, žena upokojenega svetnika dr. Franca Vidmarja. Bila je zmerom zavedna Slovenka. Ko so fašisti konfinirali njenega moža, je šla za njim v prostovoljno konfinacijo. V avgustu 1948 je bila izvoljena za podpredsednico Zveze slovenskih žena. Dve hčerki in sin pomagajo graditi socializem v Jugoslaviji.

V Doberdolu smo imeli občni zbor Kmečko obrtniške posojilnice. Tudi gospodarji iz Jamelj in Dola se bodo vključili v našo posojilnico. Naše delovno ljudstvo se zaveda, da je z ustanovitvijo posojilnice konec izkoriščanja vaščanov s strani posameznih krajevnih bogatašev in oderuških mogotcev.

V Pevmi smo pokopali 68 letnega Jakoba Benso. Pokojnik je bil neustrašen borec za pravice našega zatiranega ljudstva. Mnogo je pomagal našim partizanom. Ostal je do zadnjega zvest idealom osvobodilne borbe.

Pri prefektu videmske pokrajine so se zglasili zastopniki Demokratične fronte Slovencev v Italiji in protestirali zaradi malomarnega ravnanja oblastev v zvezi s požigom sedeža De-

mokratične fronte Slovencev v St. Petru. Hkrati so zahtevali, da preprečijo oblastem barbarško delovanje novofašističnih organizacij in zavarujejo premoženje Slovencev.

V Občji vesi v Kanalski dolini je župnik Gujon, po rodu iz Slovenske Benečije, zaklenil cerkveni harmonij in s tem preprečil cerkvenim pevcem slovensko petje. Župnik Gujon je sam sin slovenske matere in bo deležen obsodbe vsega ljudstva, če ne bo spremenil svoje ravnanje.

V Štandreu je župnik pretepel učence, ker niso kupili "Pastirčka". Nekateri je pretepel do krvi. Značilno je, da se ni učitelstvo nič zavzelo za šolsko deco. Razburjeni starši se bodo pritožili. Dvomimo, če bodo pomagale takšne metode pridobiti nove naročnike "Pastirčka".

Umrli so v Trstu 55 letni Andrej Ražen, 49 letni Jurij Petelin, 73 letni Franc Leban, 70 letni Ivan Kranjc, 77 letna Hermina Bergec, 78 letna Elizabeta Česnik, 43 letni Vincenc Valenčič, 56 letna Matilda Gašperšič in 18 letna Adela Guštin.

Ali ste naročnik "Enakopravnost"? Če ste, ali so Vaši prijatelji in znanci? "Enakopravnost" je potrebna vsaki družini zaradi važnih vesti in vedno aktualnih člankov! Širite "Enakopravnost!"

OGLAŠAJTE V ENAKOPRAVNOSTI

TEKOM ČASA,

ko se zobozdravnik Dr. J. V. ZUPNIK nahaja na St. Clair Ave. in East 62nd St., je okrog 25 drugih zobozdravnikov v tej naselbini prakticiralo in se izsello, dočim se dr. Zupnik še vedno nahaja na svojem mestu.

Ako vam je nemogoče priti v dotiko z vašim zobozdravnikom, vam bo Dr. Zupnik izvršil vsa morebitna popravila na njih delu in ga nadomestil z novim. Vam ni treba imeti določenega dogovora.

Njegov naslov je

Dr. J. V. ZUPNIK

6131 ST. CLAIR AVENUE
vokal East 62nd Street; vhod
samo na East 62nd Street.

Urad je odprto od 9.30 zj.
do 8. zv.

Tel. ENdicott 1-5013

Zakrajsek Funeral Home, Inc.

6016 ST. CLAIR AVENUE
Tel: ENdicott 1-3113

VOLITE ZA

Willis J. Zangerle

za

okrajnega avditorja

Nagradite zmožnost

Protežirajte davkoplačevalce.

X WILLIS J. ZANGERLE

DEMOKRAT

PRIMARNE VOLITVE 2. MAJA

VOLITE ZA

X John M. NOVAK

za okrajnega
blagajnika

na demokratski listi
pri primarnih volitvah.

2. maja 1950

3 KRASNE DOBITKE

se bo oddalo

v OBLAKOVI TRGOVINI S POHIŠTVOM
OB ZAKLJUČKU RAZPRODAJE, 20. MAJA

Za podrobnosti, obiščite trgovino na

6612 ST. CLAIR AVE.

kjer dobite brezplačne listke.

VOLITE ZA

X

LOUIS J. TURK

ZA DRŽAVNEGA POSLANCA

na demokratski listi pri primarnih

volitvah, 2. maja

ZMOŽEN, POSTEN, DELAVEN

ZAVAROVALNINO

proti

ognju, tatvini, avtomobilskim

nesrečam, itd.

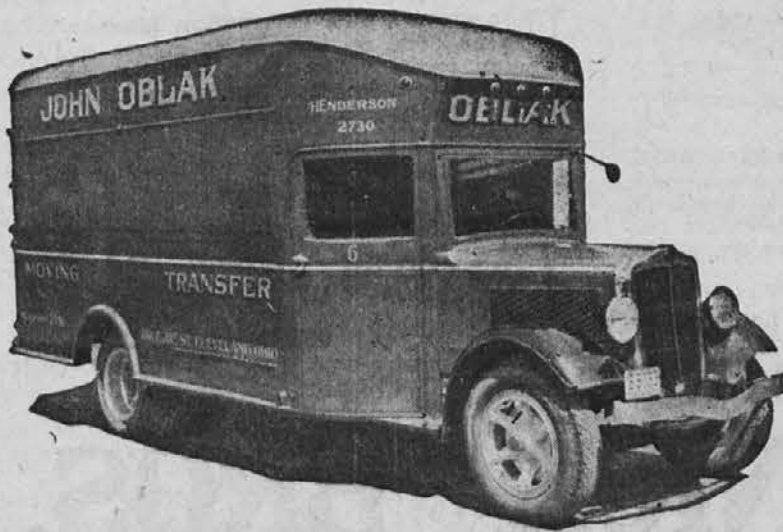
preskrbi

Janko N. Rogelj

6208 SCHADE AVE.

Pokličite:

ENdicott 1-0718

OBLAK MOVER

Se priporoča, da ga pokličete vsak čas, podnevi ali ponoči. Delo garantirano in hitra postrežba. Obrnite se z vsem zaupanjem na vašega starega znanca

JOHN OBLAKA

1146 East 61st St.

HE 1-2730

N. J. Popovic, Inc.

IMA ZASTOPSTVO

Chrysler - Plymouth avtov

PRODAJA NAJNOVEJŠE 1950 IZDELKE KOT TUDI
RABLJENE AVTE

V zalogi ima razne dele in potrebščine za avte ter izvršuje razna popravila po tovarniško izurjenih mehanikih.

8116 LORAIN AVE.

ME 1-7200

NICK POPOVIC, predsednik

FERDO GODINA:

BELE TULPIKE

ROMAN

(Roman je bil spisan leta 1941)

(Nadaljevanje)

"Zakaj?" sem vprašal.

"Zakaj!" je dejala zamišljeno. "Ne vem prav za prav. Mislim pa, da zato, ker smo židje. Ne spodobi se, da bi mi židje zahajali h katoličanom, mi je rekel oče." Po kratkem molku me je vprašala: "Ali ni vse to čudno na svetu?"

Jaz pa sem bil z mislimi drugje. V skrbeh sem jo vprašal:

"Slutijo kaj doma?"

"Najhujšega, mislim, da ne, vendar je mama takoj opazila, odkar ti si šel iz Lendave, da hiram. Slutila sta gotovo prej, kaj se je godilo med nama."

"Vi niste takrat prenehali zahajati h Krampačevim. Zakaj oče ni takoj prekinil?"

"Sodnik mu je pomagal pri trgovskih poslih," je mirno povedovala Rahela, kakor da se to nje ne bi tikalo. "Zdaj je vse prekinil. K sodnikom ne zahajamo več. Kadar se naš pogovor doma dotakne njih, oče vedno hladno ugotovi, da se dober žid zmeraj, če se le more, izogne družbi katoličanov. Čeprav ne govorimo potem več o tem, smo še dolgo pod tem neprijetnim vtisom."

Sedela sva dolgo, ne da bi kaj govorila. Kos žareče svetlobe je trepetal na tleh, od peči je puhtela toplota. Kaj bi dal prej v svojem hrepenenju, če bi imel Rahelo pri sebi. Jokal bi od veselja, smejal bi se, vse kontraste bi združil zaradi Rahele. Toda zdaj? Brez besede sediva. To je torej tista temna slutnja pred bodočnostjo, kateri se ne moreva ogniti.

"Vedno nama prihaja nekaj na pot, da ne moreva biti srečna," sem dejal tiho. Prijel sem jo za roko in sem jo pritisnil na lice.

"Ni prav to, da se moramo zaradi ver sovražiti. Saj je Bog pri vseh ljudeh isti, ne?" Poljubila me je na lase in se nagnila k meni. Nasmehnil sem se.

"Bog? Rahela, ti moj otrok. Ne bi smel s teboj govoriti o tem. Vendar, ko mislim, da veruješ ti v drugo božanstvo nego jaz, se mi zdi, da more biti tudi tvoj bog, ki ga v svojem srcu čistiš, neskončno dober, da je tudi tvoj bog velik in vsemočen. Vse to, česar se dotaknejo tvoje misli s toplim čustvom, je veliko in lepo. Vendar je v meni zraslo nekaj drugega. Druga Boga molim kakor ti in molim ga drugače kakor navadni kristjani. Zato je med nama prepada še globlji. Duhovnik sem, Rahela. Kako bi mogel kdaj stopiti pred tvojega očeta?"

Glas mi je zamrl. Rahela je pridržala dih. Mogoče je došla najino neizprosno usodo.

"Kaj bo z mano, Arpad?" me je vprašala. Molčal sem. Odrčal sem se od nje. Globoko sem zajel sapo.

"Ena sama pot nama ostane odprta. Pot v svet. Hočeš z mano?" Vstal sem. Rahela je dvignila glavo. V hipu je zažarela, vstala in se prižela k meni.

"Hočem, Arpad." Dihala je težko in srce ji je burno bilo. Opita od sladke sreče sva tako ostala. Kljub vsemu se je bodočnost odpirala pred nama lepa.

"Zapustila boš mater in očeta," sem sčasoma prišel k sebi. Skušal sem jo spomniti na trpljenje, ki bi jo čakalo.

"Bom." Nizko je to dejala,

kjer sedim in gledam Maričo, kako hiti za delom. Nato poslušam Grafica, ki se prepira s hlapcem.

Jug je zapihal z meglami nebo, nimam upanja, da se bo do jutri vreme spremenilo. Pač! Od Ljutomera se je zrinil na nebo bel oblak.

Pripravil sem se za pot. Toplo obleko sem oblekel in obul dobre čevlje. Pisal sem v Lendavo, da pridem.

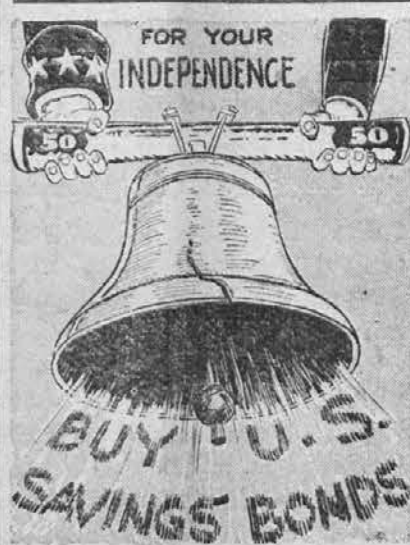
Voda škropi od motorja, ki se zaletava in se grli v globokem blatu. V obraz mi letijo redke, umazane kaplje. Spustim plin, kajti kos ceste je dober. Kakor da jeklena žival to čuti, zabrenči, nese me naglo mimo telefonskih drog med njive, ki so prepojene z vodo.

Nimam več daleč do Lendave. Hiše že dobro razločim. Tudi hribi se izmotavajo iz megle. Grad stoji pred mestom. Negiben gleda ravnine pod seboj. Pod njim je cerkev in hiše. Mnogo ljudi živi tu, vsak s svojo usodo, s težavami in srečo. Mene žene sem z neugnano silo. Te umazane, stare hiše zakrivajo moj zaklad. Nad vsem tem pa bdi ljubka, bela Sveta Trojica, ki bi bila priča mojemu vstopu v novo življenje, ki je bila priča mojemu spoznanju tolikih skrivnosti, ki jih skriva v sebi narava. Samo za hip se mi je prebudila vest, toda naglica moje jeklene živali in bližina mojega dragega bitja me je zazibala v opojnost.

Zavil sem v mesto. Pred menoj se širi tlakovana cesta. Hiše švigajo mimo mene. Na pločnikih je malo ljudi.

Na dvorišču pri Krampaču

Uncle Sam Says

The Liberty Bell, America's symbol of political freedom, will again be heard, all over the nation, ringing out a message of independence on May 15 to signal the opening of the U. S. Savings Bonds Drive for financial independence. The Drive will close July 4. YOUR security is America's security so sign up today for the Payroll Savings Plan where you work, or if self-employed, the Bond-A-Month Plan at your bank.

U. S. Treasury Department

sem pustil motor. Blatna voda je curljala od njega. Šel sem po stopnicah, ki sem jih toliko ljubil.

Odpirat mi je prišel Janči. Pričakoval sem, da se bo na široko zasmejal. Pa se ni.

"Berta je šla za otroke nakupovat obleke," je govoril, ko sem se slačil.

"Zima bo, zima," sem govoril za sebe.

Komaj sem vstopil v sobo, je že zunaj pozvonila Rahela. Janči je šel odpirat. Zunaj se nista pozdravila. Slišal sem več korakov. Rahela ni prišla sama.

Onemel sem. Rahela je odprla vrata. Oči si je pokrivala z robcem. Nisem mogel slutiti,

kaj se je zgodilo. Bil sem takoj pri njej, prijel sem jo okrog ramen. Oblečena je bila v dolg, temen zimski plašč. Trudna se je naslonila name in glasno zajokala. Jokala je tako krčevito, da sem čutil, kako se ji trese telo in kako hlipa za sapo. Držal sem jo objeto in sem sklenil, da je ne zapustim nikdar več. Pri njej bom, čeprav naju bo zapustil ves svet. Midva pa pojdeva daleč, kjer naju ljudje ne bodo poznali.

Čakam, da se izjoče. Nestren sem, rad bi ji pomagal. Počasi pojema z jokom. Pripravljala se, da mi pove. Vsa objokana je dvignila glavo. Oči so ji bile krvave in pod očmi je imela temne, globoke lise.

"Arpad!" je rekla zmučeno. "Vzeli so nama dete!" je rekla in zopet krčevito zajokala.

Zdelo se mi je, da ne slišim dobro, da so vse to le sanje, iz katerih se moram vsak čas zbuditi. Dete? Najino dete? Ne, to ni mogoče. Rahela je skrivala glavo na moja prsa. "Dete? so nama vzeli?" Podiral se je ves svet. Hiše so se rušile, zemlja

ŽENSKA

dobi delo za lahko kuho v gostilni. Od 8. zj. do 2. pop. Plača po dogovoru. Za podrobnosti pokličite zvečer.

KE 1-5624

ŽENSKA

dobi delo za opravljanje gospodinjstva. Mora biti snažna. Lahko tu ostane preko noči. Mirna družina. Pokličite zvečer med 6. in 8. uro.

Montrose 1598 J

Išče se starejšo žensko.

ki želi dober dom in nekaj plače, za pomagati z lahkimi deli. Slovanka ali Hrvatka ima prednost. Polzve se v Log Cabin 30651 Detroit Ave., Westlake, O.

ŽELIMO DOBITI

HIŠO ZA 1 ALI 2 DRUŽINI. ČE IMATE NAPRODAJ, pokličite IV 1-7646 REALTOR

je pokala, nebo je žarelo, vode so poplavljele doline; zdelo se mi je, da je prišel sodni dan. Tla so se majala pod nogami, spomin mi je otopel. Videl sem še Rahelo, kako me je z grozo pogledala, oči so ji izstopile, polih so ji tekle solze; nato me je zagrnila noč.

Luč je medlo svetila, ko sem se prebudil. To luč poznam. Svetila je že tolikokrat na nas, ko smo sedeli zbrani okrog mize z Rahelo sva prijetno kramljala, žametne, bele tulpike pred nami so nas spominjale lepih časov. Luč poznam. Stene so prijetno poslikane; gledam okrog sebe. Nič se ne zgane. Spoznavam predmete drugega za drugim. Ležim pri Krampačevih.

Opremem se na laketi in gledam proti oknu. Zunaj je noč. Ne bi smela biti noč. Zjutraj imam mašo. Gledam v temo. Tudi Rahela bi morala biti pri meni. Spomin se mi vrača.

Ležem nazaj in grem od do-

PRVI

sestaneke grupe Jugoslav Assembly of God se vrši v sredo, 26. aprila ob sedmih zvečer v Hrvatskem narodnem domu, 6314 St. Clair Ave. Navzoč bo poseben pridigar iz domovine, Pero Hermet. Ne bo nikakršne kolekte. Kdor se zanima za božjo besedo, je vabljen, da pride. Vstopnina je prosta.

FINO POHIŠTVO

za sleherni sobo, kakor tudi ledenice, televizijske in radijske aparate in druge električne pripomočke, dobite v lepi izbiri in po zelo zmernih cenah ter na lahka odplačila pri

STAKICH FURNITURE CO.

Quality at a Price — Easy Terms
IVanhoe 1-8288—James D. Stakich—16305 Waterloo Road

Izberite si vodni grelec, ki vam služi

3 times faster!
3 times cheaper!
CHOOSE GAS

Tri-krat hitrejši! Tri-krat cenejši!

To je bonus in dober nakup, ki ga dobite samo v današnjih najbolj modernih vodnih grelcih na PLIN.

Preizkušnje so pokazale, da novi vodni grelci na plin segrejejo tri-krat toliko vode na uro kot s katerikoli drugim vse-avtomatičnim kurivom. In potem naših virov, vas stane plin tri-krat manj kot pa druge najbolj popularne vrste kuriva za gretje vode.

Only GAS

VAM DAJE TO

3-vrstno izborni kakovost!

AUTOMATIC—Drži zgubo dragocene gorke na najmanjšo točko. Insulacija na debelo drži toploto v vodi.

UNDERFIRED—Izdelano, da hitreje segreje vodo z manj kurivom. Grelec je pod tankom za direktno, dobro gretje.

INSULATED—Moderna priročnost... dovolj široko količino vroče vode za vsako potrebo, ob vsaki uri. Samo naravnajte ga in pozabite nanj.

Nabavite si najboljši... najhitrejši... najbolj ekonomični vodni grelec

Nabavite si PLINSKI vodni grelec, avtomatičen, podkurjen, izoliran

The EAST OHIO GAS Company

TELEVISION: Watch Louise Winslow on "The Women's Window"—Monday, Tuesday, Wednesday, Thursday at 2 p.m., WNBK, Channel 4.

JUST ARRIVED!

New 11 cu. ft. **PHILCO** Combination Refrigerator with

Huge 2 cu. ft. Home Freezer!

TRUE ZERO ZONE TEMPERATURE

CLEAR SPACE FOR 70 lbs. of FROZEN FOODS!

NEWEST Philco Advanced Design Features — Cold from Top to Bottom

IZREDNO HITRO SHLAJENJE. Shladi pijavko, dezerte in zelenjavo. Posebno vdelan oddelek za meso.

POLICE SE PREMAKNEJO. Vložite jih po mili volji za spravo jestvin.

OSVEŽILNI ODDELEK. Posebno velik oddelek za osveženje sadja, zelenjave — Sprava za sir, maslo, itd.

8 New Models \$189.50 UP EASY TERMS!

• Self-Closing Door Latch • Easy-Power System • Philco 5-Year Out Ice Tray • King Size Super Warranty

BRODNICK BROS.

APPLIANCE & FURNITURE STORE

16013-15 WATERLOO ROAD

IV 1-1900 — IV 1-6072

AN ELECTRIC FOOD FREEZER PAYS FOR ITSELF

ODPRTO V PONEDELJEK, CETREK IN SOBOTO DO 9. V TOREK IN PETEK DO 6. ZAPRTO CELI DAN V SREDO.